

Az V. Bányász-Kohász-Erdész Találkozó Miskolc, 2004. május 14-16.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) az Országos Erdészeti Egyesülettel (OEE), a Miskolci Egyetemmel (ME) és Miskolc Megyei Jogú Várossal – a 93. Küldöttgyűlésével párhuzamosan – ismét megszervezte a *Bányász-Kohász-Erdész Találkozót és az Energia és Környezet tudományos konferenciát*.

A Találkozó

fővédnöke:

Káli Sándor Miskolc polgármestere,

védnökei:

dr. Tolnay Lajos az OMBKE elnöke,

Cserép János az OEE elnöke,

dr. Besenyei Lajos a Miskolci Egyetem rektora,

dr. Esztó Péter a Magyar Bányászati Hivatal elnöke,

főszerzője:

Törő György OMBKE, Borsod

szervezői:

dr. Gagyai Pálffy András OMBKE,

Bak Julianna OEE,

Stehlik Ágnes Miskolc,

dr. Dül Jenő OMBKE, Egyetem

Morvai Tibor OMBKE, Egyetem

dr. Böhm József ME,

dr. Ormos Tamás ME

és munkatársaik voltak.

A következőkben *Morvai Tibor* okl. bányagépész-mérnök, az Egyetemi Osztály titkára, saját titulusa szerint „botcsinálta krónikás” beszámolóját közöljük a Találkozóóról:

Emlékfűltetés

Kedves Tagtársak!

Beszámolóm nem egy hivatalos beszámoló, nem is felel meg semmilyen protokoll elvárásnak, ne is kérje számon rajtam senki nevek közlését, sorrendjét stb. Egyszerűen péntek délután, erőt érezve a dologhoz, leültem leírni az emlékezetemben megmaradt eseményeket, helyenként szerényen kiegészítve szubjektív gondolataimmal. Célom az volt, hogy az is tudja, mi

A Találkozó megnyitása

történt ezen a hétvégén, aki nem vehetett részt rajta. Tehát kérem, ennek figyelembevételével olvassák el. Tekintsük magánlevélnek melynek Ön, kedves olvasó a címzettje.

Ma két hete, hogy elkezdődött az *OMBKE egyik nagyrendezvénye Miskolcon*. Azért eme „maszatos” fogalmazás, mert sok eseményre került sor. Az események a Vaskohászati Szakosztály és Miskolci Egyetem közös megemlékezésével kezdődtek, melynek során *dr. Simon Sándor professzor*, egyetemünk volt rektorára, a Vaskohászattani Tanszék volt vezetőjére emlékeztünk.

Ezután a Bányászati és a Vaskohászati Szakosztályok *tisztújító küldöttgyűléseivel* folytatódott a hétvégi események. Ebéd után „*Energia és Környezet*” címmel egy *tudományos konferencia* kezdődött a III-as előadóban. Népes hallgatóság mellett rangos előadók tartottak színvonalas előadásokat.

Emlékhely koszorúzás

Díszfelvonulás a belvárosban

Este 7-kor már a *rendezvénysátorban nyitották meg ünnepélyesen, a város, az Egyetem és az OMBKE vezetői az V. Bányász-Kohász-Erdész Találkozót*. Sokan nem tudják, ezért csak zárójelben jegyzem meg, hogy az első ilyen találkozó Telkibányán volt 1996-ban. Ezt követte a tapolcai, a tatabányai és két évvel ezelőtt a soproni találkozó. Az ünnepélyes megnyitást követően kezdetét vette a felhőtlen szórakozás, a hideg sörök elnyeletéséhez házias jellegű sültkolbászok, csirkemáj és egyéb finomságok szolgáltak. Kezdetben ózdkodtunk a gyanús külsejű Toi-Toi WC-k igénybevételeitől, de aztán győzött az elfogyasztott sör egyre nagyobb mennyisége és előbb-utóbb mindnyájan nekitámaszkodtunk a fülke hátsó falának, kicsit megpihenve is miközben megkönnyebbültünk.

A hangulat emelkedett, és erről egy kiváló zenekar gondoskodott. Irigyen néztem amint velem azonos korú ismerőseim felszabadultan forgatták, sergették párjukat, miközben még énekeltek is hozzá. Ezután már ezek szerint, ha nem akarok táncolni, már a koromra sem hivatkozhatok, maximum csak a súlyomra. – Mert táncolni változatlanul nem szeretnék. – (Mondjuk, túl sok kéröm sem akadt.) Jó volt látni a táncot élvező párok vidámságát, a sört kortyolgotó, beszélgetésbe belefeledkezett, egymást régen nem látott cimborákat. Kicsit hideg volt ugyan, de ez igazán nem vette el senki kedvét a sátorban való tartózkodástól.

Másnap, szombaton újra a munkával kezdtük a napot.

Korán reggel *faültetéssel* indult a program az *Egyetemvárosban*, majd megkoszorúztuk a könyvtár melletti emlékművet, amit társaink emlékére állítottak elődeink. A faültetésnél *dr. Mészáros Károly* erdész dékán, míg az emlékműnél *dr. Dúl Jenő* az Egyetemi Osztály elnöke mondott beszédet.

Az Egyetemi Osztály gondoskodott a mostani helyreállításról, bízunk benne, hogy vandál kezek nem szedik ki újra a betűket helyükről. Persze a bizalom – tudjuk – kevés, ezért igye-

Díszfelvonulás a belvárosban

keztünk olyan módszerrel rögzíteni a betűket, hogy nehéz is legyen kiszedni.

A fát a találkozó emlékére ültette el *dr. Besenyei Lajos*, egyetemünk rektora, *dr. Mészáros Károly* a Nyugat-Magyarországi Egyetem (Sopron) Erdőmérnöki Karának dékánja és *Petrusz Béla* az OMBKE alelnöke.

A lyukói bányász zenekar színvonalas, szép játéka járult hozzá az ünnepi események meghittségéhez. E helyről is köszönjük szépen.

Zászlószalagok felkötése

megjelent polgáira. Én ugyan tettem szolid próbálkozásokat, hogy visszaszerezsem őket, de nem sikerült már nagyon messze elől voltak. Így jobb híján

10-kor kezdődött az aulában az *OMBKE Tisztújító Küldöttgyűlése*. Az egyetem aulája méltó helyszínnek bizonyult az ünnepi eseményhez, amit az egyesületi és kari zászlók még ünnepélyesebbé tettek. Gratulálok az újráválasztott tisztségviselőknek!

Ezalatt a sátorban zajlott az élet, ami talán egy picit túlzás, de azért voltak ott is. A színpadon együttesek, zenekarok váltották egymást, és akik a Találkozó résztvevői közül nem voltak érintettek a Küldöttgyűlésben, itt sörözgethettek, beszélgethettek, készülhettek lelkileg a délutáni felvonulásra, ami 4 órakor indult a Városház térről. De előtte még itt a Népkerthben is volt faültetés, *dr. Böhm József* a Műszaki

Földtudományi Kar dékánja ültetett fát a találkozó emlékére.

A díszfelvonulás, mint írtam 4-kor indult. Az Egyetemi Osztály volt a legutolsó a sorban, mint házigazda, de a két kar zászlói elől segítették a még impulzívabb hatás gyakorlását Miskolc város nem túl nagy számban

Szűcs Erika alpolgármester köszönti a felvonulókat

barátságosan integettem az elvonulóknak, kissé felidézve a régi május elsejék felejthetetlen filingjét. Mikor feltűnt az Egyetemi Osztály nem túl népes csapata, újra beálltam a helyemre. És ha már itt tartunk, megjegyezném, hogy sajnos kevesen voltunk mi egyetemiek. Hallgatók is, oktatók is.

Egyébként 44 hallgatónk vett részt a rendezvényen rendezőként, voltak dunaújvárosiak is 10-en és erdészek 4-en, szintén rendezőként. Ők természetesen ott voltak a menetben. Kevesen voltak oktatók és dolgozók az egész találkozón. Tudom, 6000 forint nem kis pénz, és tárgyasult formában csak egy emlékkorsót és egy kitűzöt (jelvényt) tudunk adni érte, de talán sokan nem tudják, hogy ezért 3 napon keresztül lehetőség volt kultúrműsort nézni (hallgatni), táncolni és nem utolsósorban, meginni egy-egy sört, virsli mellett jókat beszélgetni is.

A Sportcsarnoknál Eger polgármestere bejelentette, hogy *két év múlva Eger városa* (a papok – és az erdészek városa) *szeretettel lát bennünket*. Mit mondjak? Köszönjük szépen, ott leszünk. Itt a Dékán Urak szalagokat kötöttek a zászlóinkra és bevetettük magunkat a sörsátorba.

A miskolci főutca porát maradéktalanul mosta le kiszáradt torkunkról a jóféle árpalé. Innentől kezdve az események az előző naphoz hasonlóan játszódtak le. Csak emlékeztetőül: sör, kolbász, beszélgetés, támaszkodás, tánc. Mivel – már tanulva az előző napból – mindenféle meleg dolgokat hoztunk magunkkal, a hideg sem zavarta a kellemes együttlétet. Talán csak a zene volt kevésbé mulattató az előző napéhoz képest.

Idén először rendeztük meg a valétaelnökök találkozóját. Elég sokan voltak, de – mint mondani szokták mostanában – nem elegendő. A következő alkalomig van két évünk, mi szervezők majd behúzzunk egy kicsit.

Vasárnap reggel 10-kor ökumenikus Istentisztelettel kezdődtek a sátoros programok, amit nem túl népes

„Zajlik az élet” a sátorban

hallgatóság előtt celebrálták a lelkész urak. Ezután – ha jól emlékszem – bájos harmadikos gimnazisták énekeltek gyönyörűen, (talán Sentimental Singers volt a nevük) de mivel nem csak az énekük volt gyönyörű, a korán kelő dunaújvárosi ifjak is kellően felvillanyozódtak.

– Mit mondjak, megértem őket. – Én egy anyukával barátkozgattam közben, akiről kiderült, hogy a néhány éve autóbalesetben elhunyt Mándoky Tibor bányamérnök társunk özvegye, akinek Edina nevű leánykája jobbról a második volt.

Egyetértettem vele: „De örülne az édesapja ha látná!” ... És ezután jött – műsoron kívül – a nap meglepetése Schmidt Vera, a Megasztár, sajnos, a középmezőnyben kiesett, kiváló hangú, igen tehetséges énekesnője, aki énekelt nekünk, mindnyájunk örömeire. Én egy bizonyos zsűritag hölgy miatt bojkotáltam a Megasztárt, de a Vera tényleg egy nagyon tehetséges fiatal lány. Egyébként rokonai kapcsolatok révén volt alkalmunk találkozni vele. (Nem az én rokonom, de szívesen elvállalnám.)

És eljött a 3 napos rendezvény vége is. Május 16-án a *valétaelnökök búcsúbeszédével* véget ért az V. Bányász-Kohász-Erdész Találkozó.

Köszönetemet és elismerésemet fejezem ki *dr. Besenyei Lajos* rektor úrnak a támogatásáért, amivel segítette rendezvényünket, de nem utolsó sorban azért is, mert *Szűcs Erika* alpolgármester asszonnyal együtt derekasan végig velünk voltak a Küldöttgyűlésen és a Találkozó jelentős részén is.

Jó volt érezni, hogy az Egyetem és a Város magáénak érzi az egyesületeinket, és ezt bizonyította is a rektor úr és az alpolgármester asszony kitartása a kissé hosszúra nyúlt Küldöttgyűlésünkön. Elismerésem a hallgatóinknak is, akik becsületesen eleget tettek vállalásuknak, derekasan végezték feladataikat.

Köszönöm nekik is. És a rendezők, szervezők is sokat dolgoztak, köszönet nekik is. – Jó szerencsét!

A valétaelnökök bezárlják a találkozót

Simon Sándor emlékülés

Egyetemünk Vaskohászati Tanszéke 2004. május 14-én Simon Sándor tiszteletére emlékülést tartott, melyen jelen voltak legközelebbi hozzátartozói, felesége, gyermekei és házasársaik. Megjelentek az egyetem jelenlegi és egykori vezetői, akik tisztelettel adóznak Simon Sándor emlékének.

Az ülést a tanszék jelenlegi vezetője, dr. Grega Oszkár nyitotta meg, visszaemlékezve a Lillafüredi Palotaszálló Mátyás termében, 1972. június 28-án tartott Valétabálra, ahol ő, mint valétaelnök, az évfolyam újjongása mellett pezsgővel köszönthette az Egyetem új rektorát, Simon Sándort. 1975-ben, amikor munkatársaként tért vissza a tanszékre, a beilleszkedéshez, a munkavégzéshez igen sok segítséget kapott a tanszékvezető Simon Sándortól. Az eredményes alkotómunkát nagyban segítette az általa a tanszéken kialakított szellemiség; a szabad véleménynyilvánítás, vitaközlési lehetőség, zavarmentes munkavégzés. Nagyon jó kapcsolatokat épített ki az ipar termelőegységeivel, akikkel jelenleg is szoros a tanszék kapcsolata.

Simon Sándor eredményekben gazdag életútját dr. Tóth Lajos Attila egyetemi docens, a tanszék volt vezetője tekintette át.

Simon Sándor születésének 80. évfordulója néhány hónapja, 2003. november 21-én volt, és néhány hónap múlva, augusztus 19-én lesz halálának 15. évfordulója. Bizony még itt lehetne közöttünk és figyelhetné az unokák sorsának alakulását. Figyelemmel kísérhetné az egyetem külső és belső változását. Valószínű, féltő aggodalommal kísérné a kohászati iparban végbemenő átalakulást, a kar életének és a tanszék sorsának alakulását. De a sors rövidebb időt, 66 évet adott neki. Az a 66 év, amit megélt, ha rövid is volt, eredményekben gazdag élet volt, ami sok munkát és örömet hozott számára.

Simon Sándor 1923. november 21-én született Szikszón. Iskolái után (polgári, Szikszó, Fa és Fémi-

Dr. Tóth Lajos Attila Simon Sándor életútját ismerteti

pari Szakiskola, Miskolc, Felsőipari Iskola, Marosvásárhely) 1944-ben kezdett el dolgozni mintakészítőként a Diósgyőri Vasgyárban, majd vezető technikus és főosztályvezető-helyettesi beosztásban tevékenykedett 1951-ig. Munka melletti tanulással szerzett meglegetechnológus szakmérnöki oklevelet. 1951-1955 között a Moszkvai Acél és Ötvözetek Intézetében volt aspiráns, ahol 1955-ben megszerezte a műszaki tudomány kandidátusa fokozatot. 1955 és 1987 között a Vaskohászati Tanszék oktatójaként tevékenykedett. A tanszék vezetését 1955-ben, valamint 1960 és 1987 között látta el. 1960-1961 között tudományos-, 1961-1966 között oktatási rektorhelyettes, 1972-1978 között az egyetem rektora volt.

Tanszékvezetői működése alatt arra törekedett, hogy az oktatás és a kutatás tárgyi és személyi feltételeit javítsa, ekkor volt a legtöbb oktatója és dolgozója a tanszéknek. Irányításával jött létre az országban elsőként a Vaskohászati Tanszéken a Radioaktív Izotóp Laboratórium, amely a metallurgiai kutatások új módszereinek kidolgozását, új szakmai ismeretek megszerzését tette lehetővé. Munkatársaival, Benkő Gyulánéval és Szarka Gyulával meghonosította és továbbfejlesztette a radioaktív izotópokkal történő nyomjelzés-technikákat, és alkalmazta azokat a metallurgiai kutatásokban. A tanszék oktatóinak, kutatóinak tudományos fejlődését mindig fontosnak tartotta, támogatta. De sokat segített a tanszéki dolgozók kisebb-nagyobb problémáinak megoldásában is. Simon professzor bármely területen dolgozott, közvetlenségével, segítőkészségével és emberségével kivívta az emberek elismerését és tiszteletét. Ez volt számára az igazi kitüntetés, valamint a hallgatók általi megbecsülés. Nem véletlen, hogy több évfolyam tiszteletbeli évfolyamtársává választotta.

Tudományos tevékenysége az acélmetallurgia szakterületére terjedt ki. Munkáit számos szakcikkben és szakmai előadásban ismertette. Tudományos tevékenységének eredményességét jelzi, hogy 1966-ban megszerezte a műszaki tudomány doktora fokozatot. A Magyar Tudományos Akadémia 1976-ban levelező tagjává választotta. Simon Sándor igen aktívan vett részt a tudományos közéletben.

Munkásságát számos szakmai és társadalmi kitüntetéssel ismerték el. Kiemelést érdemel, hogy a Harkovi Műszaki Egyetem 1975-ben, a Kassai Műszaki Egyetem 1977-ben tiszteletbeli doktorrá, Miskolc városa pedig 1978-ban díszpolgárrá fogadta. Kétszer kapta meg a Munka Érdemrend Arany fokozatát. Az OMBKE 1977-ben Kerpely Antal Emlékérem, az Alma Mater 1983-ban Pro Universitate kitüntetésben részesítette.

Eredményekben gazdag munkássága után, megromlott egészségi állapota miatt Simon Sándor professzor 1988. január 1-jétől nyugállományba vonult. Nyugdíjas éveire vonatkozó elképzeléseinek meg-

valóságát az 1989. augusztus 19-én bekövetkezett halála akadályozta meg.

Dr. Tóth Lajos Attila életút ismertetése után dr. Sziklavári János akadémikus, a tanszék Professor Emeritusa emlékezett vissza Simon Sándorral való kapcsolatára, a diósgyőri gyárban együtt eltelt időre. Kiemelte, hogy az Ő hatására változott meg az életútja, amely egyre inkább a tudományos pálya felé terelődött. Röviden dr. Tolnay Lajos az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület elnöke is méltatta Simon Sándor tevékenységét, eredményes munkásságát.

Az emlékezést követően az egyetem rektora képviselőjében dr. Farkas Ottó, az egyetem volt rektora, a tanszék Professor Emeritusa avatta fel a családot, a volt kollégákat és munkatársakat, a vaskohászati tudomány és szakma jeles képviselői jelenlétében a Simon Sándor-termet, amelyet 1972-ben, a tanszék megalakulásának 100. évfordulójára alkalmából hoztak létre.

Dr. Herendi Rezső

A MAL Rt. Boszniában

A Magyar Alumínium (MAL) Rt. a Bosznia-Hercegovinában folyó privatizáció keretében június 15-én 51 %-os többségi tulajdont szerzett a Rudnici Boksita Jajce Bauxitbánya társaságban.

A polgárháború után négy évvel újraindult bánya termelésének egyedüli vásárlója eddig is a MAL Rt. volt.

A szállítások ebben az évben már elérik a 100 kt-át. Ez a jó minőségű bauxit kedvezően egészíti ki a ma már csak korlátozottan hozzáférhető hazai bauxitot.

A MAL Rt. a vételár megfizetése mellett beruházási és foglalkoztatásbővítési kötelezettséget is vállalt. Ennek keretében egy új mélyművelésű bánya megnyitását indítják.

Napló, 2004. június 18.

PT

110 éves a „Jó szerencsét!” köszöntés

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmányának 1894. április 7-i gyűlésének jegyzőkönyve (megjelent a Bányászati és Kohászati Lapok, az OMBKE és a M. Kir. Bányászati Akadémia közlönye XXVII. évfolyam 8. szám, 1894. április 15-én, p.: 113-116) közölte azt a döntést, hogy Péch Antal tiszteleti tag javaslatát egyhangúlag fogadták el, mely szerint a korábbi Glück auf! köszöntést a Jó szerencsét! váltsa fel. 1994 – a centenáriumi – óta a Bányai Dolgozók Szakszervezete és az OMBKE minden évben emlékülést tart.

2004-ben április 7-én volt az ünnepség a Várpalotai Jó Szerencsét Művelődési Központban – mely eddig is mindig az emlékülés helyszíne volt.

A Bányász és a Kohász Himnuszok elhangzása és színvonalas kultúrműsor (szavaltat, néptánc, ének) után Sárvári Zsuzsa, a Központ igazgató asszonya köszöntötte a tanácsstermet zsúfolásig megtöltő megjelenteket, majd dr. Horn János, a BDSZ elnöki főtanácsadója megemlékezett a köszöntés elfogadásáról és a korábbi években megtartott emlékülésekről.

Dr. Böhm József a Miskolci Egyetem (ME) Műszaki Földtudományi Kar dékánja „A bányamérnök képzés fejlődési irányai” és dr. Kaptay György a ME Anyag- és Kohómérnöki Karának dékánja „Az anyag- és kohómérnök képzés jelene és jövője” címen tartottak nagy érdeklődéssel kísért, tartalmas előadásokat.

Dr. Horn János, dr. Böhm József, dr. Kaptay György

Ezt követően a jelenlévők az aulában lévő Jó szerencsét! emléktábla elé vonultak, ahol Leszkovszki Tibor, Várpalota polgármestere mondott beszédet, majd a Bányász Himnusz harangjátéka kíséretében az OMBKE, a BDSZ, a város, a Várpalotai Nyugdíjas Szervezet, a Művelődési Központ és a Magyar Honvédség helyi parancsnokság képviselői koszorút helyeztek el.

Az állófogadáson Tamaga Ferenc, a Bányászati Szakosztály elnöke mondott pohárköszöntőt.

A résztvevők a 111. évi ünnepségen való találkozás reményében búcsúztak egymástól.

Dr. Horn János

Industria 2004

Konferencia a bányászatról és a kohászatról

Kell ez a honnak? címmel a magyar bányászat és kohászat lehetőségeiről rendezett konferenciát az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület május 20-án az Industria Nemzetközi Ipari Szakkiallításához kapcsolódva.

Lengyel Károly kohómérnök tartott előadást a kohászati szakmák szakember-utánpótlásának helyzetéről, valamint arról, mi a teendő ezen a területen.

A bányászatban és kohászatban tevékenykedőknek szembesülniük kell azzal, hogy felborult az alap- és szakképzés korábban jól bevált rendszere, és nehéz felkészült, jól képzett szakembereket találni — hívta fel a résztvevők figyelmét az előadó.

A fiatalok számára nem vonzóak ezek a szakmák, így az iskolák, amelyek a jelentkezők száma után kapják a támogatást, nem indítanak kohászati szakmákat, így veszélybe került az utánpótlás.

Abban, hogy a helyzet megváltozzon, nagy szerepük lehet a szakmai szövetségeknek, amelyek iskolarendszeren kívüli tanfolyami képzéseket indíthatnának. Példaként a Magyar Öntészeti Szövetség kezdeményezését említette, amely négy évvel ezelőtt tagvállalatainál mérte fel a szakképzés iránti igényt. A felmérés szerint nagy számban lenne igény alap- és középfokú végzettséggel rendelkezőkre, és a vállalatok többsége szívesen szervezne tanfolyamot akár önerőből, akár más cégekkel közösen, de külső közreműködők segítségére is szükségük lenne a tananyag összeállításában, az óraadók biztosításában. Szinte minden válaszoló támogatná a szakképzést felvállaló iskolát a szakképzési alap erre fordítható részével, különösen akkor, ha az oktatási intézmény a vállalattal azonos településen vagy régióban található. A szakemberek szerint a szakképzés országos képzési rendszerében felsorolt szakirányokat szűkíteni kellene, és általánosabb szakokat kellene indítani, például a kohászati szakmák összevonásával létrehoznák az általános melegüzemi szakmát. A Magyar Öntészeti Szövetség kidolgozott egy háromszintű képzési rendszert. A tanfolyamokat, amelyek iránt nagy az érdeklődés, a Miskolci Egyetem bevonásával szervezik.

Dr. Tardy Pál, a MVAE műszaki igazgatóhelyettese a magyar acélipar múltjáról, jelenéről beszélt, valamint arról, milyen hatással lehet a jövőre hazánk Európai Unióhoz történő csatlakozása, és ismertette, milyen alapanyag-ellátási gondokkal küzd az acélipar.

A világ acéltermelésének fejlődésével a hetvenes évek közepéig lépést tudott tartani a magyar acélipar. A mélypont a kilencvenes évek elején következett be, azóta az acélfelhasználás dinamikusan növekszik. A magyarországi acélgyártási kapacitás elmarad az

Európai Unió átlagától, a régióban nálunk a legkisebb az egy főre jutó acéltermelés. A megnövekedett igényeket itthon importból elégítik ki. Tovább nehezíti a helyzetet, hogy a kereslet leginkább az értékesebb, ötvöztött és bevonatos termékek iránt növekedett, ezek gyártásához viszont az országban nincs megfelelő gyártókapacitás. Az acélkereskedelmi mérleg Magyarország és az Európai Unió között mennyiségét tekintve pozitív, de az értékét tekintve negatív. A magyar acélipar termelékenysége még elmarad az Európai Unióban általánostól, de jobb, mint a környező országok acéliparáé. Hazánk Európai Unióhoz történő csatlakozása több tekintetben is hat az acéliparra, egyrészt várhatóan tovább nő majd az acélfelhasználás, mert a bővülő piac gyorsítja a gazdaság fejlődését, másrészt a magyar vállalatoknak kemény versenyhelyzetben kell helytállniuk. Az alapanyagárak emelkedéséről szólva elmondta, hogy folyamatosan növekszik a világ acélfelhasználása, a bányák nem tudják kielégíteni a megnövekedett igényeket, nincs elég kokszolómű, és kevés az acélhulladék is. Ezért év eleje óta drasztikusan emelkedtek az alapanyagok – például a kokszolható szén, a koks, a vasérc, az acélhulladék és a ferroötvözők – árai. Az acélgyártók csak részben tudják továbbterhelni az áremelkedéseket, ezért megoldást csak az jelenthet, ha az acéltermelők és a felhasználók stratégiai együttműködést valósítanak meg.

Varga Mihály bányamérnök a Mecsekérc Környezetvédelmi Kft. műszaki igazgatóhelyettese arról számolt be, hogy miután a Mecsekben befejezték az uránbányászatot, milyen módon állították helyre a környezetet, és hogyan hasznosítják a régi bányaterületeket.

Az uránbányászat 1955-ben kezdődött, és 1997-ben fejeződött be Magyarországon. A Mecsekben öt bányauzem, egy ércfeldolgozó, egy szolgáltató és egy kutató-fejlesztő üzem jött létre, a hatvannégy négyzetkilométeres területen körülbelül nyolcezer ember dolgozott. Az uránbányák bezárása után a területet rekultiválni kellett, az épületek többségét lebontották, az esetleg szennyezett talajt egy méter vastag réteggel takarták. Ma a bánya helyén ipari park található, a megmaradt épületeket bérbe adják, a területre erdőt telepítettek – összegezte a mecseki uránbányászat befejezése utáni helyreállításokat Varga Mihály.

– br –

(Dunaferr 2004. június 4. 23. szám)

Bányászati-kohászati-földtani Konferencia – 2004

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság idén május 20-23. között Petrozsényben szervezte – a Petrozsényi Egyetem közreműködésével – a hatodik Bányászati-kohászati-földtani Konferenciát. Találkozóknak olyan helyszín adott otthont, mely a bányászoknak, kohászoknak és geológusoknak egyaránt szakmai és kulturális élményeket nyújthatott.

„Hagyományra váltunk”, így kezdte előljáró sorait *Wanek Ferenc*, az EMT Földtani Szakosztályának elnöke, a konferencia kivonatos füzetében. És ezt jogosan állította, ugyanis az eddig megrendezett szakmai találkozók évről évre látványos minőségi fejlődést lehetett tapasztalni, ami annak is köszönhető, hogy a konferencián a diákság, a „fiatalok” szereplése is említésre méltó. Ugyanakkor a részvételi szám is a konferencia népszerűségét bizonyítja: míg az első találkozón 80 résztvevő még csak 25 dolgozatot hallgatott, az idei, hatodik rendezvényen közel 70 előadás hangzott el, a hallgatóság száma pedig majdnem 150-re (kb. fele-fele arányban hazai és külföldi) tehető. A rendezvényt a magyarországi társszervezetek (Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, Magyar Állami Földtani Intézet, Magyarhoni Földtani Társulat) a legmagasabb szintű részvétellel tisztelték meg.

Idén a konferencia szakmai kirándulásokkal kezdődött, melyek kínálatából a résztvevők érdeklődésüknek megfelelően választhattak. A bányászok és kohászok megtekinthették a Kimp-Halvölgyi víztározót, a lupényi bányász-szobrot, a petrozsényi bányamúzeumot és bányaegytemet, a petrilai bányaiskolát, a petrozsényi bánya rendezési üzemet, és nem utolsósorban az őraljaboldogfalvi Kendeffy-kastélyt és református templomot, a hátszegi bölényrezervátumot és a vajdahunyadi várat. A geológusok útja a Zsil-völgye és Sztrigy-mente csodálatos tájain vezetett keresztül, ahol megismerkedhettek a Petrozsényi- és Hátszegi-medencék peremképződményeivel és medenceüledékeivel (beleértve a Boli-barlangot és a szentpéterfalvi dinoszaurusz-lelőhelyet is). Ugyanakkor a vidék néhány kultúrtörténeti emlékével is gazdagíthatták élményvilágukat a zeykfalvi és demszusi román stílusú templomok, illetve Vajdahunyad várának meglátogatásával.

Másnap a szakmai találkozó megnyitó ülészakát a város, illetve a Petrozsényi Egyetem magas szintű vezetősége is megtisztelte. Ezúttal is köszönet jár a házigazdának a rendezvény lebonyolításában nyújtott rendkívül hasznos támogatásukért.

Az EMT által szervezett Bányászati-kohászati-földtani Konferencia neves hazai és külföldi szakembereket vonz, így a plenáris előadások során olyan szakmai kiválóságokat hallgathattunk meg, mint BREZS-

NYANSZKY Károly, a kiváló geológus, a Magyarhoni Földtani Társulat igazgatója, egyben a Magyar Állami Földtani Intézet elnöke (*Földtan vagy geológia? A szaknyelv helyzete 2004-ben*). Majd GÖMÖRI János (Soproni Múzeum) *A pannóniai bucakohászat korai periódusai, különös tekintettel a Somogy megyei „őskohók”-ra* c.; PAPP Gábor (Magyar Természettudományi Múzeum, Ásvány- és Kőzettár, Budapest) *A szilvanittól az ardealitig – Az Erdélyből leírt ásványok tudománytörténeti kutatásának tanulságai* c.; HAVELDA Tamás (Vértesi Erőmű Rt. igazgatója) *A magyar mélyművelésű szénbányászat utolsó bástyája: a Márkushegyi Bányauzem* c.; GALÁCSZ András (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest) *Az Al-dunai Vaskapu híres jura ammoniteszei* c.; DÜL Jenő, TÓTH Levente (Miskolci Egyetem, Öntészeti Tanszék) *Öntészeti kutatási eredmények a Miskolci Egyetemen* c.; valamint KOVÁCS József, ILIAS Nicolae, NAN Marin Silviu, ANDRÁS József, DUMITRU Jula (Petrozsényi Egyetem) *Különböző szénfélések forgácsolási jellemzőinek meghatározására végzett kutatások eredményeiről* c. igen színvonalas előadásait figyelhettük.

Délután a résztvevők tizenkét szekció keretében 62 bemutatott dolgozat közül válogathattak. Az előadások meghallgatása után is elmondhatjuk, hogy elsősorban a diákok külön dicséretet érdemelnek a rengeteg kutatómunkát tükröző, színvonalas dolgozatokért.

Jól éreztük magunkat, szakmai és emberi élményekben, tapasztalatokban, valamint információkban egyaránt gazdagodtunk e konferencia során!

Köszönet a rendezvény társszervezőjének, a Petrozsényi Egyetem vezetőségének és tanárainak. Találkozunk 2005-ben, Félixfürdőn!

*Korodi Enikő
Sapientia EMTE, Kolozsvár*

(EMT tájékoztató XV. évfolyam 6. szám)

Egyesületünket hivatalosan *Havelda Tamás, Ősz Árpád* és *dr. Dül Jenő* alelnökök képviselték. A plenáris ülésen az OMBKE nevében Havelda Tamás köszöntötte a konferenciát és adta át *dr. Varga Béla* okl. kohómérnöknek, a brassói Transzszilvániai Egyetem tanárának az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Kohászati Szakosztálya elnökének a magyar műszaki nyelv ápolása, valamint az OMBKE és az EMT közötti kapcsolatok erősítése érdekében kifejtett tevékenységéért a *Szentkirályi Zsigmond* emlékérmét.

GPA

Palackba zárt bányászat

A Herman Ottó Múzeum és az Érc- és Ásványbányászati Múzeum kiállítása

A Miskolci Kulturális Hét, valamint a 2004. május 14-e és 16-a között megrendezett Bányász-Kohász-Erdész Találkozó alkalmából első ízben került megrendezésre a múzeumok és a magángyűjtők részvételével az a nemzetközi kiállítás, amely *Palackba zárt bányászat* címen mutatott be bányász türelemüvegeket, bányahegyeket, aragonit szekrényeket, maketteket, fafaragásokat öt ország területéről.

A bányászat visszafejlesztése Európa-szerte arra ösztönözte a bányászokat, hogy ápolják hagyományait, gyűjtsék össze és féltve őrizzék meg emlékeiket, elevenítsék fel szokásaikat. A nagy bányászati hagyományokkal rendelkező szomszédos országokban ma is régi ünnepi bányászviseletben vonulnak fel a rendezvényeiken felújított bányászszőlőkkel és címerekkel. Klubokat szerveznek, kiállításokat rendeznek, ahol bemutatják a bányavidékeken készített kézi munkákat, dísz tárgyakat.

Hazánkban is van ilyen törekvés, több múzeumot is megtölthetnének azok a bányászati tárgyú festmények, fafaragások, fokosok, emlékkorsók, türelemüvegek, amelyeket művészet-kedvelő vagy ügyes kezű bányászok készítettek. Ezeket a bányászlakások vitrinjeiben féltett kincsként őrzik. A kiállítás célja, hogy számba vegyük a hazánkban fellelhető, ma már nagy értéket képviselő bányász türelemüvegeket, bányahegyeket, lehetőséget adjunk az újonnan készült hasonló külföldi és hazai emléktárgyak bemutatására.

A türelemüvegek közül a bányászpalcok a legkomplikáltabbak, hiszen apró figurákkal vagy bányászati berendezések másolataival több szintet kell beépíteni 18-19. századi, 1-2 literes pincetokba való szögletes üvegekben, ügyelve az átláthatóságra és a korhűségre. Ezeket az alkotásokat a bányamunka három jellemzője, az ügyesség, leleményesség és a türelem hozta létre. A jelenlegi ismeretek alapján az első bányászpalc, amelyen évszám jelölés van, 1737-ben készült Selmechányán. Hazánkban 42 régi bányászpalcot sikerült eddig felkutatni múzeumokban és magángyűjteményekben.

A bányász türelemüvegek elsősorban a naiv művészeti alkotásokhoz hasonlíthatók, hiszen sokszor esetlen vagy groteszk figurái, zsúfolt, mindent megmutatni akaró életképek az alkotó egy-egy emlékéhez kötődnek, amelyeket egyszerű bányászok kezdetleges szerszámaikkal alkottak. Ennek ellenére bányásztörténet szempontjából igen sok információt tartalmaznak, hiszen korhűen mutatják be a technológiát, szerszámokat, ünnepi viseletet.

A Kárpát-medencében csupán a felvidéki bányaterületekről kerültek elő bányászpalcok. Típusaik alapján 3-4 csoportba sorolhatók, tehát nem sokan

lehetnek ezeknek a mesterei, bár a feljegyzések szerint egy-egy család tradíciója volt a készítés, apáról fiúra szállva az alkotás tudománya.

A napjainkban készült bányászpalcok elsősorban a régieket utánozzák, amelyek akkor is igen keresettek, ha ezekhez már nem a régi pincetok üvegeket, hanem a ma használatos, szűknyakú italos palackokat használják. Hazánkban jelenleg négyen készítenek bányászpalcokat, amelyeknek legszebb darabjai a kiállításon láthatóak voltak.

*Selmechányi Kálvária-hegy
(a Néprajzi Múzeum tulajdona)*

A bányahegyek a bányászatot, ércfeldolgozást ábrázoló, nemesfém-ből készült, drágakövekkel díszített ötvösmunkák, ajándékozási céllal, fejedelem vagy bányagróf látogatása alkalmából készültek. Néhányat a hazai múzeumok is őriznek. Ezek mintájára fejlődtek ki az osztrák múzeumok és gyűjtők által féltve őrzött „aragonit ládák”.

Az eisenerzi vasércbánya különleges ásványa, a hóféhér, ágasbogas vagy korallszerű aragonit, amit

Selmecbányai Dioráma

kis, keretezett faliszekrénybe, mives óratokokba, kézzel faragott szekrénykébe építenek be bányajelenségekkel, korhű öltözetes bányászfigurákkal. (A kiállítás azért is mutatott be ezekből néhányat, mert a magyar változatát Makky György fejlesztette ki.) Ezek a kisméretű, keretbe foglalt munkák egy-egy Agricola metszetet, Szent Borbálát vagy más bányajelenséget ábrázolnak. Sokszor groteszk, humoros, de mindig művészi színvonalon készült munkák figurái adják meg ezen alkotások bájait. (Hasonlóak a nápolyi betlehemes szekrények mintájára készült alkotások, amelyek hangulatos bányász életképeket vagy bányavárosokat mutatnak be mives szekrénybe építve.)

A kiállítás értékes részét képezték Novák Géza bányászati témájú fafaragásai, amelyek szorosan kapcsolódnak a bányász türelemüvegekhez, azzal a különbséggel, hogy nem egy szűk zárt tér, néhány centiméteres palack ad keretet alkotásainak, hanem a képzelet világa, szakmai emléke tágabb térben bontakozhat ki.

A kiállítást május 14-én dr. Veres László megyei múzeumigazgató nyitotta meg, aki a magyar üvegipar történetének tudományos feldolgozója. Beszélt a türelemüvegek kialakulásáról, kultúrtörténeti és néprajzi jelentőségéről. A kiállítás célja számba venni és megmenteni a bányászat e művészeti ágának ma már felbecsülhetetlen értékű emlékeit. Hangsúlyozta, hogy ennek a leletmentésnek páratlan összefogása a kiállítás, hiszen a magánygyűjtők és az ország legnagyobb

múzeumi működtek közre legszebb kiállítási anyagokkal és szaktanácsokkal.

Hadobás Sándor, az Érc- és Ásványbányászati Múzeum igazgatója ismertette a nemzetközi kiállítás célját, létrejöttének körülményeit, és azt, amiért e múzeum vállalta a magyarországi bányáspalackok számbavételét, és tudományos feldolgozását külföldi és hazai szakértők bevonásával. A kiállítási termeket zsúfolásig megtöltő külföldi és belföldi érdeklődők számára Benke István tartott tárlatvezetést.

E nemzetközi kiállításon hazánkon kívül Ausztria, Szlovákia, Csehország és Németország küldöttei vettek részt anyagaikkal. A számos hazai és külföldi magánygyűjtőn kívül a rendező intézmények mellett az alábbi múzeumok vettek részt: Rozsnyói Bányászati Múzeum, Magyar Nemzeti Múzeum, Iparművészeti Múzeum, Dobó István Vármúzeum, Déri Múzeum, Veszprémi Múzeum, Magyar Olajipari Múzeum, Tatabányai Múzeum, Kőszegi Vármúzeum, Körmendi Helytörténeti Múzeum.

A kiállítás megnyitását Prof. Mag. Peter Huber a „Bányász Türelemüvegek és bányahegyek Európában” címmel tartott vetített képes szakmai előadást, amelyhez dr. Vida Gabriella, a Néprajzi Múzeum főmuzeológusa mondott bevezetőt. A két hétre tervezett kiállítást a Herman Ottó Múzeum a nagy érdeklődésre tekintettel meghosszabbította.

Benke István